

วิถีชีวิตคู่หญิง

Ways of Life of Lesbian

วิสสุตา จันทร์สม¹ ไฉไล ศักดิ์วรพงษ์² และ สากล สถิติตวิทยานันท์³
Wissuta Chansom¹ Chailai Sakdiworapong² and Sakol Satidwitayanant³

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิง เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคู่หญิงรักหญิง จำนวน 6 คู่ โดยวิธีการแนะนำของคนรู้จัก (Snowball Technique) ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ภูมิหลังครอบครัวเดิม และวิถีชีวิตตลอดจนแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิง

จากข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดพบว่า คู่หญิงรักหญิงทั้ง 6 คู่ เป็นคู่ทอมดี้ 5 คู่ และคู่ทอมเกย์ 1 คู่ มีอายุตั้งแต่ 24-35 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลหลักอาศัยอยู่อะพาร์ตเมนต์ ภูมิหลังครอบครัวเดิมพบว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่มีทั้งแบบเข้มงวด แบบปล่อยอิสระเสรี การขาดความอบอุ่น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว การกดขี่ทางเพศและความไม่เท่าเทียมในทางปฏิบัติต่อเพศหญิงมีอิทธิพลต่อการเริ่มชอบและสนใจเพศหญิงด้วยกัน ในส่วนของวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิงพบว่า มีการเปิดเผยตัวตนอย่างชัดเจนต่อครอบครัวที่ยอมรับพฤติกรรมทางเพศและไม่สนใจในมุมมองของสังคม ส่วนการใช้ชีวิตคู่จะอยู่ด้วยกันอย่างเปิดเผยแบบครอบครัวในลักษณะผัวเดียวเมียเดียว มีการวางแผนชีวิตคู่เรื่องฐานะครอบครัวและความมั่นคงในชีวิต ท้ายที่สุดผลการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องการให้กฎหมายอนุญาตให้คนรักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้เพื่อสิทธิและประโยชน์ต่างๆ ของคู่สมรส ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นควรสนับสนุนให้ครอบครัวตลอดจนองค์กร

¹ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ Master of Arts, Development Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

² รศ. ไฉไล ศักดิ์วรพงษ์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

² Assoc. Prof. Chailai Sakdiworapong, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

³ รศ.ดร.สากล สถิติตวิทยานันท์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

³ Assoc. Prof. Dr. Sakol Satidwitayanant, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

* Corresponding author. Tel. 090-0044531 E-mail: wissuta.ch@gmail.com

ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษา รวมถึงสื่อมวลชน ควรนำเสนอข่าวและเผยแพร่ผลงานของคู่หญิงรักหญิงในทางสร้างสรรค์และเป็นธรรมแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมดังกล่าว

คำสำคัญ: คู่หญิงรักหญิง, หญิงรักเพศเดียวกัน, หญิงรักร่วมเพศ

Abstract

The purpose of this research was to study the ways of life and life spending plans of lesbians. Data was collected by using in-depth interviews with six lesbian couples through Snowball technique. Using the credibility inspection of triangular data by reinterview with the same questions to inspect the data certainty then analyze the data along with the conceptual idea and theories related to heterosexual behavior presented by depict description. The research results are divided into three parts: personal information, family background, and lifestyles and life spending plans.

According to the personal information of key informants, the six couples consist of five tomboy-and-lady couples and one tomboy-and-gay couple, aged between 24-35 years, most of whom are Buddhists and graduated with bachelor's degree. The primary information givers are currently living in apartments. The ways in which they were raised in their families include strict or unattended liberal manner, lack of warmth, domestic violence, sexual oppression, and inequality of treatment towards female gender, which influenced their liking and interest in women like them. Lesbians will vividly reveal their identity to those accepting families who don't care about social views. They will live their married life openly as a monogamous family and plan in their life for family conditions and stability in life. The final result of the interviews is that the primary information givers want to see same-sex marriage legally permitted in order to gain the rights and benefits for married couples. The researcher would like to encourage families and such concerned organizations as education institutes and mass media to offer news and publicize lesbians' works in a manner creative and fair to those who possess such behaviors.

Keywords: Lesbian, Same-sex Female Partners, Female Homosexuals

ความสำคัญของปัญหา

จากความเชื่อที่สะสมกันมานานว่าเรื่องเพศเป็นสภาวะทางด้านชีวภาพที่เกิดมาเพื่อการสืบเผ่าพันธุ์มนุษย์ (นภาพรณ หะวานนท์, 2554: 22) คนทั่วไปเชื่อว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นความรู้ที่มาจากการศึกษาเรื่องเพศทำให้ผู้ที่มีเพศวิถีนอกกรอบรักต่างเพศต้องเผชิญกับปฏิกิริยาในรูปแบบต่างๆ จากครอบครัว คนรอบข้าง และสังคม ต้องต่อสู้กับการตั้งข้อสงสัยในการดำเนินชีวิตในบทบาททางเพศที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม โดยเฉพาะคำถามที่เกี่ยวข้องกับผู้เลือกเพศวิถีแบบรักเพศเดียวกันว่าไม่อาจมีครอบครัวและมีลูกได้ซึ่งมักนำเรื่องเพศไปผูกโยงกับการสืบสกุล ครอบครัวที่สมบูรณ์ และความมั่นคงในยามแก่เฒ่า (นภาพรณ

หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรรณโนทัย, 2554: 102) แม้สังคมไทยจะพยายามทำความเข้าใจถึงความหมายของ คนรักเพศเดียวกันแต่ปฏิบัติการทางสังคมยังมีความเชื่อแบบเดิมที่มองคนกลุ่มนี้เป็นคนผิดปกติ เป็นกลุ่มคนที่สร้างปัญหา จะเห็นได้จากการถูกปฏิเสธจากครอบครัว ไม่ยอมรับการแต่งงานของกลุ่มคนรักเพศเดียวกัน ข้อปฏิบัติหรือประเพณีที่ยึดถือในสถาบันต่างๆ ในการใช้ชีวิตประจำวันประกอบกับสังคมมักกำหนดหน้าที่ตายตัวให้แก่แต่ละเพศ โดยกำหนดหน้าที่เฉพาะตายตัวให้กับผู้หญิงว่าเกิดมาเป็นผู้หญิงต้องคู่กับผู้ชาย คนที่ฝ่าฝืนความเชื่อจะถูกมาตรการลงโทษทางสังคม โดยคนทั่วไปใช้ความเชื่อนี้กระทำต่อหญิงรักหญิงรวมถึงการเลือกปฏิบัติด้วย (สุมาลี โตกทอง, 2549: 2)

ได้มีองค์กรที่ทำงานกับหญิงรักหญิงชื่ออัญจารี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2529 มีการณรงค์และเรียกร้องสิทธิของผู้หญิงในสังคม โดยเห็นว่าปัญหาของการเป็นหญิงรักหญิงเป็นเรื่องของสังคมมากกว่าที่จะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มเท่านั้น ทางกลุ่มยังตระหนักว่าสภาวะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อหญิงรักหญิงในสังคมด้วย วัตถุประสงค์ในการทำงานขององค์กรอัญจารี มี 4 ประการที่สำคัญได้แก่

1. เพื่อสนับสนุนให้ผู้หญิงเกิดความมั่นใจในสิทธิและการเลือกทางดำเนินชีวิตของตนเอง
2. เพื่อขจัดคติและเผยแพร่ความคิด ทัศนคติ ความเข้าใจที่ถูกต้องและความเป็นธรรมต่อผู้หญิงที่รักผู้หญิง
3. เพื่อปกป้องสิทธิของหญิงรักหญิงไม่ให้ถูกรังแกและกีดกันจากสังคมซึ่งเป็นหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อร่วมมือประสานกับองค์กรสิทธิมนุษยชนอื่นๆ ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิอันชอบธรรมของมนุษย์ในทุกๆ เรื่อง (สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ, 2553: 32-33)

การปรากฏตัวของกลุ่มคนรักเพศเดียวกันมีความชัดเจนมากขึ้น จากฐานข้อมูลเรื่องเพศในข่าวออนไลน์ของแผนงานสร้างเสริมสุขภาพทางเพศพบว่า พ.ศ. 2540-2550 มีข่าวประเด็นของผู้ที่มีเพศวิถีทางเลือกเป็นข่าวบุคคลและข่าวเคลื่อนไหวณรงค์ (Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual, Intersex: LGBTI) รวม 1,345 ชิ้น (จิตติมา ภานุเตชะ, 2551 อ้างใน กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554: 49) การเปิดพื้นที่ให้กับเพศวิถีแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่รักต่างเพศได้สร้างทางเลือกให้กับคนที่มีได้มีเพศวิถีแบบรักต่างเพศได้นำเสนอและเปิดเผยเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตต่อสาธารณชนมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นนิตยสารและภาพยนตร์ได้เปิดเรื่องราวของเกย์สาวประเภทสอง และชายรักชายมานานร่วม 20 ปีแล้ว แต่พื้นที่ดังกล่าวเพิ่งเริ่มเปิดเรื่องราวของหญิงรักหญิงสู่สาธารณะไม่นานนัก ได้แก่ นิตยสาร Tom Act ที่เริ่มใน พ.ศ. 2551 ด้วยจำนวนพิมพ์ฉบับแรกเพียง 1,000 เล่ม ต่อมาปี 2554 มียอดพิมพ์ครั้งละ 50,000 เล่ม และในปี 2553 เกิดหนังรักของเลสเบี้ยนเรื่องแรกในประเทศไทย ชื่อ “Yes or No อยากรักก็รักเลย” ที่ได้กล่าวขานจนผู้กำกับหญิงของภาพยนตร์ในเรื่องนี้ติดหนึ่งในห้าผู้ถูกเสนอรับรางวัลผู้กำกับยอดเยี่ยมในปีนั้น (กฤตยา อาชวนิจกุล, 2554: 51)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของกลุ่มหญิงรักหญิงในเขตกรุงเทพมหานคร โดยได้นำเสนอเรื่องราวและการใช้ชีวิตร่วมกันในปัจจุบันจากการนำเสนอของข่าวที่ปรากฏในสังคม เนื่องจากการใช้ชีวิตคู่แบบออกจากกรอบรักต่างเพศ เพื่อสังคมจะได้เห็นมุมมองและแนวคิดของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งเพื่อความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างในการอยู่ร่วมกันในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของกลุ่มรักรักหญิง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Study) หนังสือ วารสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การจดบันทึกภาคสนาม (Field Notes) การบันทึกเสียง การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการถ่ายภาพจากผู้ให้ข้อมูลหลักของกลุ่มรักรักหญิง จำนวน 6 คู่ ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครจากการแนะนำของคนรู้จัก ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของ ข้อมูลแบบสามเส้า โดยนัดสัมภาษณ์อีกครั้งด้วยคำถามเดิมเพื่อตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันโดยนำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 – ธันวาคม พ.ศ. 2556

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตคู่รักรักหญิง ในที่นี้ขอนำเสนอเป็น 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ภูมิหลัง ครอบครัวเดิม และวิถีชีวิตตลอดจนแบบแผนการใช้ชีวิตของกลุ่มรักรักหญิงตามลำดับดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดมีอายุตั้งแต่ 24-35 ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี 5 คู่ มี 1 คู่ ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีผู้ที่นับถือ ศาสนาพุทธ 11 คน ศาสนาคริสต์ 1 คน ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นลูกคนโต 5 คน รองลงมาเป็นลูกคนเดียว 3 คน และลูกคนเล็กอีก 3 คน มีผู้ที่เป็นลูกคนกลาง 1 คน ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด 9 คน และเป็นคน กรุงเทพมหานครโดยกำเนิด 3 คน มีระยะเวลาในการคบหาและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันตั้งแต่ 1-5 ปี ด้านภูมิหลัง ครอบครัวส่วนใหญ่บิดามารดาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน 7 คน มีผู้ที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิตและสูญเสียบุพการีในเวลา เดียวกัน ตั้งแต่เด็กต้องอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของญาติ 5 คน ปัจจุบันอาศัยอยู่อะพาร์ตเมนต์ 4 คู่ และ อยู่คอนโด 2 คู่

ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดเป็นผู้หญิงที่มีคนรักเป็นผู้หญิง คนทั่วไปอาจเรียกว่าหญิงรักเพศเดียวกัน หญิงรัก ร่วมเพศ หรือหญิงรักรักหญิง สอดคล้องกับความหมายของหญิงรักรักหญิงที่อรุณี สุทธินิมิต (2551: 6) กล่าวว่า กลุ่มหญิงรักรักหญิง (Lesbian Woman หรือ Lesbian) หมายถึง กลุ่มบุคคลที่รักเพศเดียวกันและมีความสนใจ ทางเพศกับบุคคลเพศหญิงด้วยกัน นอกจากนี้ วิลาสินี พิพิธกุล (2547: 116) ยังให้ความหมายของหญิงรักรักหญิง ว่า “ผู้หญิงที่ชอบผู้หญิง” เรียกว่า ทอม (เป็นคำย่อมาจากทอมบอย) และดี้ (เป็นคำที่ลดรูปมาจากคำว่าเลดี้) หมายถึง เลสเบี้ยนที่แต่งตัวและไม่แต่งตัวแบบผู้ชาย

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคู่ทอมดี้มีทั้งหมด 5 คู่ พบว่าทอมจะมีพฤติกรรมและกิริยาท่าทางคล้ายผู้ชาย มักสวมเสื้อยืดหรือเสื้อเชิ้ต ใส่กางเกงยีนหรือกางเกงสแลค สวมรองเท้าผ้าใบและรองเท้าหนัง สอดคล้องกับ ความหมายของหญิงรักรักหญิงที่สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ (2553) อธิบายว่า ทอม ย่อมาจาก ทอมบอย หมายถึง

ผู้หญิงที่ชอบแต่งตัว แต่งผม แสดงกิริยาท่าทางและทำตัวเหมือนผู้ชายโดยการแต่งกายด้วยกางเกง ใส่เสื้อยืด หรือเสื้อเชิ้ต มีบุคลิกห้าว เข้มแข็ง และเป็นผู้นำ ส่วนดีจะมีพฤติกรรมและกิริยาท่าทางเหมือนผู้หญิงปกติทั่วไป แต่มีคู่รักที่เป็นทอม มักสวมเสื้อผ้าน่ารักทั้งกระโปรงและกางเกงเพื่อโชว์สัดส่วน สอดคล้องกับความหมายของ หญิงรักหญิงที่สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ (2553) อธิบายว่า ดี ย่อมาจาก เลดี ที่ยอมเป็นคู่ควงและยอมให้ทอม ปกป้องดูแลคุ้มครอง ต้องการความเอาใจใส่ ความเข้าใจ จากลักษณะภายนอกจะมองไม่เห็นความแตกต่าง ของดีกับผู้หญิงอื่นๆ แต่สิ่งที่แตกต่างจากผู้หญิงทั่วไป คือ มีคนรักเป็นทอม ความเป็นดีจะเกิดขึ้นชัดเจนเมื่อมี คู่รักเป็นทอม

ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นคู่ทอมเกย์ 1 คู่ พบว่าทอมเกย์จะมีพฤติกรรมและกิริยาท่าทางรวมถึงการแต่งกาย คล้ายผู้ชายทุกอย่างแต่มีคู่รักเป็นทอมเหมือนกัน สอดคล้องกับแนวคิดของหญิงรักหญิงที่จุฑประภา (2548) กล่าวว่า ผู้หญิงที่มีบุคลิกภายนอกคล้ายผู้ชายเรียกว่าทอม สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนที่มีลักษณะเดียวกัน หรือเป็นคู่ “ทอม-ทอม” เรียกว่า ทอมรักทอม

ภูมิหลังครอบครัวเดิม

จากการศึกษาพบว่า ภูมิหลังครอบครัวเดิมของผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลางและประกอบ อาชีพธุรกิจส่วนตัว ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกันคือมีผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบ เข้มงวดกับผู้ที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยอิสระเสรี และผู้ที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวเนื่องจากบิดาหรือ มารดาเสียชีวิตหรือสูญเสียบุพการีตั้งแต่ยังเด็ก ต้องอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของญาติซึ่งเป็นผู้ให้คำปรึกษา เวลามีปัญหา แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัว

1.1 การอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวแบบเข้มงวด มีกฎระเบียบเคร่งครัด และมีการปกครองแบบ เผด็จการต้องทำตามคำสั่งของบิดาและมารดา จะทำให้บุตรไม่กล้าพูดคุยหรือปรึกษาเรื่องส่วนตัว การเลี้ยงดู ในลักษณะนี้มีทั้งแบบทะนุถนอมดูแลเอาใจใส่มากเป็นพิเศษและไม่ทะนุถนอมกับการเป็นเด็กผู้หญิง ให้ทำงาน หนักที่ใช้กำลังแบกหามจนมีพฤติกรรมและลักษณะนิสัยคล้ายเด็กผู้ชาย สอดคล้องกับทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดู ที่แตกต่างกัน (Differential Socialization Theory) ที่วันทนี วาสิกะสิน และคณะ (2546: 20) กล่าวว่า วัฒนธรรม (Culture) เป็นแรงบังคับอย่างสำคัญต่อรูปแบบทางเพศ วัฒนธรรมเบื้องต้นที่เด็กได้รับคือวัฒนธรรม ของครอบครัวที่เด็กได้รับประสบการณ์มา โดยเฉพาะวัฒนธรรมการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาและวัฒนธรรม การแสดงออกทางเพศ บทบาททางเพศของเด็กนั้นบิดามารดาเป็นผู้ถ่ายทอดสู่บุตรจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนา ก็ตาม และสอดคล้องกับแนวโน้มที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันที่นัยน์พร จงสมจิตต์ (2550: 60, 63) กล่าวว่า มีการเลี้ยงดูที่ปกป้องลูกมากเกินไป ได้รับการทะนุถนอมมากเกินไปจากมารดา บิดาของเด็กมักดู เจ้าระเบียบและห่างเหินลูกซึ่งจะมีผลต่อเด็ก

1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยอิสระเสรี ตามใจ ไม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน หรือมีรสนิยมทางเพศเป็นแบบหญิงรักหญิง รวมถึงการปล่อยให้ใช้ชีวิตเพียงลำพัง ต้องช่วยเหลือตัวเองทุกอย่าง ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่และการอบรมสั่งสอนเท่าที่ควรจึงเกิดความห่างเหินภายในครอบครัว เสมือนถูกทอดทิ้ง ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิต สอดคล้องกับทฤษฎีการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน (Differential Socialization Theory) ที่วันทนี วาสิกะสิน และคณะ (2546: 20) กล่าวว่า พฤติกรรมและบทบาททางเพศ ที่เด็กแสดงออกคือประสบการณ์ที่เด็กได้รับมาจากครอบครัว ในทำนองเดียวกันกับสาเหตุของพฤติกรรม รักเพศเดียวกันที่เกิดจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่พวงเพชร สุรัตน์กุล (2544: 20) กล่าวว่า ครอบครัว เป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด พฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูและสัมพันธภาพ

ระหว่างบิดามารดาและเด็กหรือบุคคลที่เด็กใกล้ชิดจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็กทั้งสิ้น การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศหญิง

2. การขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว

มีสาเหตุมาจากการสูญเสียบิดาหรือมารดา หรือสูญเสียบุพการีทั้งสองคนในเวลาเดียวกันตั้งแต่เด็ก ต้องอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของญาติ มักสนิทและผูกพันกับผู้เลี้ยงดู ต้องการความรักความอบอุ่นและการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวอย่างใกล้ชิด อาจเป็นปมด้อยที่ไม่มีบิดามารดาคอยปกป้องคุ้มครอง สอดคล้องกับสาเหตุของพฤติกรรมรักเพศเดียวกันที่เกิดจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่รัจรี นพเกตุ (2542: 89) กล่าวว่า หญิงรักหญิงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่มีบิดาหรือมีมารดาไม่ให้ความอบอุ่น เด็กผู้หญิงจึงแสวงหาความรักจากหญิงอื่นที่ไม่ใช่แม่ของตน คู่หญิงรักหญิงที่สูญเสียบิดาหรือมารดาและสูญเสียบุพการีจึงต้องการผู้หญิงมาดูแลเอาใจใส่เพื่อทดแทนความรู้สึกที่ไม่เคยได้รับการสูญเสีย เปรียบเสมือนมีมารดามาคอยดูแลอยู่ใกล้ชิด

ในทำนองเดียวกันกับแนวโน้มที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกันที่นัยน์ปพร จงสมจิตต์ (2550: 60, 63) กล่าวว่า พฤติกรรมรักเพศเดียวกันมาจากเด็กที่ครอบครัวแตกแยก และไม่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว รวมถึงสาเหตุของพฤติกรรมรักเพศเดียวกันที่เกิดจากการเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่พวงเพชร สุรัตน์วิกุล (2544: 20) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวส่งผลต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกันเพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมากที่สุด

วิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิง จำแนกได้ดังนี้

1. ความรู้สึกเริ่มชอบผู้หญิง

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า คู่หญิงรักหญิงจะเริ่มชอบและสนใจผู้หญิงด้วยกันจากความรู้สึกของตนเอง ตั้งแต่เด็กจนพัฒนาความสัมพันธ์และเอกลักษณ์ของตนถึงขั้นมีคู่รักเป็นผู้หญิง และประสบการณ์ส่วนตัวที่ผิดหวังเรื่องความรักจากคนต่างเพศจึงเปลี่ยนมาใช้ชีวิตกับผู้หญิงดังต่อไปนี้

คู่หญิงรักหญิงที่เริ่มชอบผู้หญิงและสนใจผู้หญิงด้วยกันจากความรู้สึกของตัวเองตั้งแต่เด็กและแสวงหาคนรักที่เป็นผู้หญิง จนพัฒนาไปถึงขั้นมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งทางเพศกับคู่รักของตน และเปิดเผยตัวตนอย่างชัดเจนว่ามีคนรักเป็นเพศเดียวกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศที่จิราภร วงศ์อ้าย (2550) พบว่า กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของกลุ่มหญิงรักร่วมเพศมี 3 ขั้นตอน

ในขั้นตอนแรก คือ การมีความชอบในบทบาทข้ามเพศ กระทำบทบาทข้ามเพศ เช่น ทอมมีการแต่งกายหรือรูปลักษณ์คล้ายชาย ส่วนดั้นนั้นเริ่มมีความพึงพอใจในบุคคลเพศเดียวกันกับตนเอง

ส่วนขั้นตอนที่สอง เป็นขั้นตอนเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากความรู้สึกแตกต่างทั่วไป ไปสู่การรู้สึกว่าเป็นผู้มีเอกลักษณ์รักร่วมเพศ เริ่มสงสัยในเอกลักษณ์ทางเพศของตน โดยการแบ่งแยกและให้ความหมายของความพึงพอใจทางเพศ ความชอบในบทบาททางเพศ รูปลักษณ์ และการกระทำบทบาททางเพศ คู่หญิงรักหญิงจะเริ่มพูดคุยเกี่ยวพาราสักกัเชิงชู้สาวเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ถือเป็นการแสวงหาคนรักที่เป็นผู้หญิงครั้งแรก เมื่อมีความพึงพอใจกับผู้หญิงคนไหนจะตกลงคบหากันในฐานะคู่รัก

และขั้นตอนที่สาม เริ่มจากการยอมรับกับตนเองว่าเป็นผู้เบี่ยงเบนทางเพศ ผู้รักร่วมเพศจะเข้าร่วมในความสัมพันธ์ทางเพศกับคนเพศเดียวกันได้ตามความพึงพอใจของเขาเอง และการกระทำบทบาทข้ามเพศโดยขึ้นอยู่กับบริบทสังคมและบุคคลที่มีความสำคัญต่อเขา คู่หญิงจะเปิดเผยพฤติกรรมทางเพศต่อสาธารณะอย่างชัดเจนว่าตนมีคนรักเป็นเพศเดียวกัน ซึ่งทอมจะปกป้องคุ้มครองคู่รักที่เป็นดี เช่นเดียวกับทอมเกย์คิงที่จะปกป้องคุ้มครองทอมเกย์ควีน และเริ่มมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งทางเพศกับคู่รักของตนเองเป็นครั้งแรก

ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่ผิดหวังเรื่องความรักจากคนต่างเพศ อาจเพราะประชดความรักที่ผิดหวังและล้มเหลวจากผู้ชาย หรือการอยากรู้ อยากลองจึงกลายเป็นหญิงรักเพศเดียวกันนั้น เป็นผู้ที่เคยใช้ชีวิตคู่กับผู้ชายมาก่อนแต่ภายหลังการแต่งงานล้มเหลวจึงเปลี่ยนมาใช้ชีวิตกับผู้หญิง หรือเปลี่ยนมาใช้ชีวิตกับผู้หญิงตามเพื่อน หลังจากผิดหวังกับคนรักต่างเพศจนกลายเป็นคนรักเพศเดียวกัน สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมรักร่วมเพศประเภทที่สองที่ป็นณิกา จันทรปรณิก (2550: 30) สรุปว่า เป็นรูปแบบพฤติกรรมประเภทสิ้นหวังและรักทั้งสองเพศ เป็นบุคคลที่เคยแต่งงานหรือใช้ชีวิตตามแบบคนทั่วไปในสังคมแต่มีความต้องการรักร่วมเพศแอบแฝงอยู่

2. สาเหตุที่ผู้หญิงรักหญิงไม่ยอมใช้ชีวิตกับผู้ชาย

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า สาเหตุที่ผู้หญิงรักหญิงไม่ยอมใช้ชีวิตกับผู้ชายแบบคนรัก ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลหลักระบุว่าเนื่องจากตนเองได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมดังนี้

2.1 รับรู้จากประสบการณ์ส่วนตัวและบุคคลรอบข้าง โดยมองว่าผู้ชายเป็นต้นเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การหย่าร้างทำให้ครอบครัวแตกแยก เช่น เคยเห็นบิดาทำร้ายร่างกายมารดาตั้งแต่เด็ก เพื่อนผู้ชายไม่รับผิชอบผู้หญิงเมื่อมีการตั้งครรภ์ ญาติผู้ชายมีภรรยาหลายคน สอดคล้องกับสาเหตุของการเป็นเลสเบี้ยนที่สุวัทนา อารีพรรค (2550: 106) พบว่า อาจเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการเกลียดกลัวความก้าวร้าวของผู้ชายซึ่งเห็นตัวอย่างของพ่อ เจตคติทางลบต่อชีวิตคู่แบบรักต่างเพศของพ่อแม่และญาติพี่น้อง การไม่ประทับใจในบทบาทผู้หญิงของแม่ซึ่งอ่อนแอที่เป็นผู้ยอมตามโดยดุษณี ไร้ศักดิ์ศรีและไม่สามารถเป็นที่พึ่งของลูก ๆ รวมทั้งความผิดหวังในความรักของผู้ชายครั้งแล้วครั้งเล่า

2.2 ผิดหวังเรื่องความรักจากคนต่างเพศ เช่น เคยใช้ชีวิตคู่กับผู้ชายมาก่อนแต่ภายหลังการแต่งงานล้มเหลว ผู้ชายไม่รับผิชอบหลังจากมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งทางเพศ และผู้ชายคบซ้อนหลอกลวงว่ายังไม่มีคนรัก สอดคล้องกับรูปแบบพฤติกรรมรักร่วมเพศประเภทที่สองที่ป็นณิกา จันทรปรณิก (2550: 30) กล่าวว่า เป็นรูปแบบพฤติกรรมประเภทสิ้นหวังและรักทั้งสองเพศ เป็นบุคคลที่แต่งงานหรือใช้ชีวิตตามแบบคนทั่วไปในสังคม แต่มีความต้องการรักร่วมเพศแอบแฝงอยู่

2.3 ถูกเพื่อนผู้ชายข่มขืน ทำให้มีทัศนคติในแง่ลบต่อเพศชาย โดยกล่าวว่าผู้ชายมีนิสัยเห็นแก่ตัว ไม่มีความรับผิดชอบ และไม่สามารถพึ่งพาได้

2.4 ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว เนื่องจากบิดาหรือมารดาเสียชีวิต หรือบุพการีเสียชีวิตในเวลาเดียวกันตั้งแต่เด็กจึงอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูของญาติ สอดคล้องกับสาเหตุของพฤติกรรมรักเพศเดียวกันที่เกิดจากการเลี้ยงดูในครอบครัวที่รั้ง นพเกตุ (2542: 89) กล่าวว่า หญิงรักหญิงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ไม่มีพ่อหรือมีแม่ไม่ให้ความอบอุ่น เด็กผู้หญิงจึงแสวงหาความรักจากหญิงอื่นที่ไม่ใช่แม่ของตน

2.5 ไม่ต้องการรับบทบาทการเป็นภรรยาและแม่บ้าน โดยมองว่าครอบครัวมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบทบาทและหน้าที่ของความเป็นหญิงและความเป็นชายจึงไม่ต้องการรับภาระนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ผู้หญิงต้องดูแลบุตรและปรนนิบัติสามี จะต้องประพฤติตัวให้อยู่ในกรอบที่ครอบครัวและสังคมกำหนด ต้องเสียสละอยู่ภายใต้อำนาจของผู้ชาย ซึ่งแตกต่างจากบทบาทและหน้าที่ของผู้ชายที่มีเพียงการทำงานนอกบ้าน ไม่มีกฎเกณฑ์หรือข้อห้ามใดๆ มีอิสระเสรี สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง การให้ความหมายและการต่อรองในชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงที่สุมาลี โตกทอง (2549: 179-180) พบว่า ผู้หญิงต้องทำหน้าที่เมีย ดำรงความสัมพันธ์ที่มั่นคงในระบบผัวเดียวเมียเดียว ผู้หญิงต้องมีลักษณะของความเป็นหญิงที่จะแสดงออกทางสังคมในแบบของผู้หญิง และต้องมีชีวิตทางเพศอยู่ในระบบครอบครัว ความเป็นหญิงยังมีบทบาทการเป็นลูกสาวที่ต้องทำงานช่วยเหลือทางบ้าน ต้องมีความกตัญญูรู้คุณหรือตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ บทบาทการเป็นเมียที่ต้องมีหน้าที่ตอบสนองอารมณ์ทางเพศและความเป็นแม่ที่ต้องเสียสละ

2.6 เป็นความชอบส่วนบุคคล โดยกล่าวว่าเพศชายมักมีกลิ่นตัวจากเหงื่อไคล ชอบไว้หนวดเครา ซึ่งดูสกปรกกรังรังไม่สะอาดตา

3. การหาคู่รัก

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า ปัจจุบันคู่หญิงรักหญิงส่วนใหญ่นิยมหาคู่รักผ่านการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต มีการพูดคุยเกี่ยวกับความรู้สึกกันเชิงชู้สาวเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ถ้ามีความพึงพอใจกันจะตกลงคบหากันในฐานะคู่รัก

คู่หญิงรักหญิงส่วนใหญ่นิยมหาคู่รักผ่านการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เว็บไซต์สนุก (www.sanook.com), เว็บไซต์น่ารัก (www.narak.com), เว็บไซต์เฟซบุ๊ก (www.facebook.com) และโปรแกรมการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต Messenger (MSN) ซึ่งมีคู่หญิงรักหญิงเพียงคู่เดียวที่รู้จักกันด้วยความบังเอิญในสถาบันบันเทิง สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของกลุ่มหญิงรักหญิงผ่านสื่อเว็บไซต์ในสังคมไทยที่สุภาณี ยาดรา (2548) พบว่า อัตลักษณ์ประจำกลุ่ม อัตลักษณ์ร่วมของชุมชนเสมือนและอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของกลุ่มหญิงรักหญิงที่พบเป็นลักษณะ (Character) ที่ปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อตามความพอใจ ไม่ได้จำกัดหรือเกี่ยวพันเรื่องความสัมพันธ์ทางเพศแต่รวมถึงการดำรงชีวิตประจำวันของกลุ่มหญิงรักหญิง การสร้างกลุ่มเครือข่ายบุคคลผ่านเว็บไซต์เริ่มจากการแสดงอุดมการณ์ร่วมกันในความเป็นหญิงรักหญิงจากผู้จัดทำเว็บไซต์ (Webmaster) ไปสู่ผู้ใช้เว็บไซต์ แล้วสานต่อโดยการปฏิสัมพันธ์ผ่านกระดานข่าว (Webboard) และห้องสนทนาทางอินเทอร์เน็ต (Chat Room) ตามประเด็นที่แต่ละคนสนใจ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่มีลักษณะให้คำปรึกษาและเป็นที่พักพิงทางใจซึ่งกันและกัน

4. บทบาททางเพศ

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า เมื่อคู่หญิงจะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งทางเพศกับคู่ของตนจะแสดงบทบาทชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายใดเป็นฝ่ายรับ แต่บางคู่อาจสลับผลัดเปลี่ยนบทบาทของตนเมื่อมีกิจกรรมทางเพศตามความพอใจ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

4.1 คู่หญิงรักหญิงที่มีบทบาททางเพศเป็นแบบทางเดียว คือ เป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับอย่างเดียว เรียกว่า วันเวย์ (One-way) ซึ่งจะแบ่งบทบาทและหน้าที่เมื่อมีกิจกรรมทางเพศชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายใดเป็นฝ่ายรับ ทอมจะแสดงความเป็นชายมีบทบาทเป็นฝ่ายรุกและเป็นผู้กระทำ สอดคล้องกับประเภทของหญิงรักหญิงที่สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ (2553: 63-67) กล่าวว่า ทอม มาจากคำว่า Tom Boy หมายถึงผู้หญิงที่ทำตัวเหมือนเพศชาย เข้มแข็ง เป็นผู้นำ รับผิดชอบและดูแล รับผิดชอบเป็นผู้กระทำเมื่อมีกิจกรรมทางเพศ ทำนองเดียวกับแนวคิดพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่สุมาลี สวยสะอาด (2552: 321) กล่าวว่า รักร่วมเพศในหญิงจะมีการปฏิบัติทางเพศกับหญิงด้วยกัน โดยมีบทบาทที่แน่นอนว่าใครเป็นชายหรือใครเป็นหญิง ถ้าบทบาทเป็นชายหรือเป็นผู้กระทำบางครั้งนิยมเรียกว่า “ทอม” (Tom Boy) ดีจะแสดงความเป็นหญิงมีบทบาทเป็นฝ่ายรับและเป็นผู้ถูกกระทำ สอดคล้องกับประเภทของหญิงรักหญิงที่สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ (2553: 63-67) กล่าวว่า “ดี” มาจากคำว่า เลดี้ (Lady) มีคนรักเป็นทอม เป็นคู่ควงและยอมให้ทอมปกป้อง จะแสดงบทบาทของการเป็นผู้ถูกกระทำเมื่อมีความสัมพันธ์ทางเพศ ทำนองเดียวกับแนวคิดพฤติกรรมรักร่วมเพศที่สุมาลี สวยสะอาด (2552: 321) กล่าวว่า บทบาทความเป็นหญิงหรือเป็นผู้ถูกกระทำนิยมเรียกว่า “ดี” (Lady) ส่วนทอมแยกแยะเป็น ทอมเกย์คิงและทอมเกย์ควีน ปกติทอมเกย์คิงจะแสดงความเป็นชาย เป็นฝ่ายรุก และเป็นผู้กระทำ ส่วนทอมเกย์ควีนจะรับบทบาทความเป็นหญิง เป็นฝ่ายรับ และเป็นผู้ถูกกระทำ สอดคล้องกับแนวคิดหญิงรักหญิงที่จุฑาประกาย (2548) กล่าวว่า ปัจจุบันทอมสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนที่มีความเหมือนเดียวกันหรือเป็นคู่ “ทอม-ทอม” ได้ ปัจจุบันสังคมหญิงรักหญิงเพิ่มทอมรักทอมเข้าไปด้วย

4.2 คู่หญิงรักหญิงที่มีบทบาททางเพศเป็นแบบสองทาง คือ เป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับเรียกว่า ทูเวย์ (Two-way) จะผลัดเปลี่ยนกันรุกและรับตามความพอใจเมื่อมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งทางเพศกับคู่ของตน เป็นการปรับตัวทางเพศเพื่อสลับไหลตามสถานการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดวาทกรรมหญิงรักหญิงที่จุดประกาย (2548) กล่าวว่า ประมาณ 5-6 ปีที่ผ่านมา เริ่มมีการใช้คำว่า ทอมทูเวย์ เกิดขึ้น เพราะเริ่มเข้าใจว่าทอมก็เป็นผู้รับ ในกิจกรรมทางเพศได้ไม่ใช่ว่าอย่างเดียวนั้น ทอมทูเวย์ (Tom 2 Ways) คือทอมที่เป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและรับ เป็นมิติหนึ่งที่ปรับสภาพไปตามความต้องการและเป็นการสลับไหลในพฤติกรรมทางเพศ ทอมจึงไม่ใช่ฝ่ายกระทำ เพียงอย่างเดียว เป็นฝ่ายรับก็ได้ เมื่อมีทอมทูเวย์แล้วจึงมีดี้ทูเวย์ในความหมายเดียวกัน แต่คำเหล่านี้ก็นำไปใช้กันไม่แพร่หลาย

5. การเปิดเผยตัวตนต่อครอบครัว

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า ทุกครอบครัวพยายามทำความเข้าใจและยอมรับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันมากขึ้น คู่หญิงรักหญิงจึงสามารถใช้ชีวิตคู่อย่างเปิดเผยเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไปได้ดังนี้

คู่หญิงรักหญิงสามารถใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันอย่างเปิดเผยเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ซึ่งการที่ครอบครัวรับได้อาจเพราะแสดงออกตั้งแต่เด็กว่าไม่ชอบผู้ชายแบบคนรัก หรือไม่เคยมีคนรักเป็นผู้ชายมาก่อนเลย จึงทำให้ครอบครัวเริ่มคุ้นเคยและปรับตัวกับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบที่หญิงรักร่วมเพศได้รับการเปิดเผยตัวในสังคมไทยของสิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ (2553: 158) พบว่า หญิงรักหญิงจะเปิดเผยตัวกับบุคคลหรือกลุ่มที่ยอมรับหรือมีความเข้าใจความเป็นหญิงรักเพศเดียวกัน หญิงรักหญิงจะคำนึงถึงผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันโดยจะตัดสินใจเปิดเผยหากไม่มีผลต่อวิถีชีวิตประจำวันของเธอ รวมทั้งการใช้ชีวิตประจำวันกับคู่รักก็เป็นปัจจัยที่ทำให้หญิงรักหญิงเปิดเผยตัวโดยปริยาย หญิงรักหญิงที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูงจะเปิดเผยกับผู้อื่นไม่ว่าจะกดดันหรือไม่ก็ตาม

6. อิทธิพลจากมุมมองของสังคมต่อพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน

ในการศึกษาค้นคว้าพบว่า มุมมองของสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคู่หญิงรักหญิง เนื่องจากเป็นเพียงความคิดที่ยึดตามวัฒนธรรมและเงื่อนไขที่กำหนดว่าผู้ชายต้องรักกับผู้หญิงหรือผู้หญิงต้องรักกับผู้ชายเท่านั้น

คู่หญิงรักหญิงในกลุ่มเพื่อนของผู้ให้ข้อมูลหลักมีจำนวนมากที่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันโดยไม่สนใจอิทธิพลจากมุมมองของสังคม มีการใช้ชีวิตเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป เป็นการใช้ชีวิตแบบออกจากกรอบและบรรทัดฐานรักต่างเพศที่สังคมกำหนด โดยผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่าความรักเพศเดียวกันเป็นความชอบส่วนบุคคล ไม่ใช่เรื่องเสียหายหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น สังคมมักมีอคติและกีดกันคนรักเพศเดียวกันจากการแบ่งชั้นวรรณะ การสร้างกฎกติกา และข้อห้ามสำหรับผู้หญิง แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคม สอดคล้องกับแนวคิดเคียร์รีที่ Jackson (2003 อ้างใน นฤพนธ์ ด่วงวิเศษ, 2555: 11) กล่าวว่า ระบบรักต่างเพศหรือบรรทัดฐานรักต่างเพศอื่น เช่น เกย์ กะเทย เลสเบี้ยน กลายเป็นคนชายขอบ ซึ่งให้เห็นว่าผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าเพศอื่นๆ ระบบรักต่างเพศจึงเป็นระบบที่กดขี่ข่มเหงโดยเพศชายมีอำนาจขึ้น โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวของสื่อที่เหมารวมหญิงรักเพศเดียวกันว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง มักตีแผ่ในเชิงฆาตกรรมที่มีสาเหตุมาจากความหึงหวงหรืออิจฉาริษยา เป็นการตอกย้ำอคติของสังคมให้มองหญิงรักเพศเดียวกันว่าเป็นผู้ผิดปกติและเบี่ยงเบนทางเพศ สอดคล้องกับผลการศึกษาของนฤพนธ์ ด่วงวิเศษ (2555: 12) อธิบายว่า สังคมรักต่างเพศพยายามจัดระเบียบและบรรทัดฐานที่แบ่งแยกเพศออกเป็นสองขั้วระหว่างรักต่างเพศที่ถือว่า “ปกติ” และรักเพศเดียวกันที่ถูกจัดให้เป็นความ “ผิดปกติ” สิ่งเหล่านี้คืออำนาจที่รักต่างเพศพยายามกดทับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศและอัตลักษณ์แบบรักเพศเดียวกัน

ในทำนองเดียวกับผลการศึกษาเรื่อง รัฐไทยกับชีวิตคู่แบบเพศวิธีนอกขนบของกนกวรรณ ธารวรรณ (2555) พบว่า รัฐไทยมีแนวปฏิบัติต่อคนรักเพศเดียวกันเหมือนบุคคลที่มีความผิดปกติ แนวปฏิบัติของราชการไทยที่ปฏิเสธคนรักเพศเดียวกันมักพบเจอในชีวิตประจำวัน มีการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อคนรักเพศเดียวกันเพื่อสิทธิความหลากหลายทางเพศมาโดยตลอด บทสัมภาษณ์คนรักเพศเดียวกันฉายภาพให้เห็นว่าพวกเขามีแนวคิดและวิถีการดำเนินชีวิตแบบเพศนอกขนบทุกวัน

7. การวางแผนชีวิตครอบครัวของคู่หญิงรักหญิง

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า คู่หญิงรักหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวโดยไม่นำเงื่อนไขทางสังคมมากำหนดชีวิตคู่ของตน มีการดูแลซึ่งกันและกันเมื่อยามเจ็บป่วยในลักษณะผัวเดียวเมียเดียว

คู่หญิงรักหญิงบางคู่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันมานานกว่า 5 ปี ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถมีบุตรด้วยกันได้ แต่มีการวางแผนชีวิตเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ต้องการสร้างฐานะครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิต โดยคู่หญิงรักหญิงบางคู่ต้องการจัดพิธีแต่งงานในแบบส่วนตัวเพื่อแสดงความรักที่มีต่อกัน หรือถ่ายรูปในลักษณะแต่งงานเพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึก บางคู่เรียกร้องให้กฎหมายอนุญาตให้คนรักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ เพื่อสิทธิทางมรดกและทรัพย์สินที่สร้างร่วมกันมา ตลอดจนสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของคู่สมรส การแต่งงานของพวกเขามีทั้งแบบทางการและส่วนตัว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ของเกย์และเลสเบี้ยนที่สิริรัตน์ แอดสกุล (2553: 126-128) กล่าวว่า วิถีชีวิตของเลสเบี้ยนมีความหลากหลาย บางคนอยู่ยาวนานและมีความสัมพันธ์แบบผัวเดียวเมียเดียว คู่เลสเบี้ยนมีแนวโน้มอยู่ร่วมกันมากขึ้น พวกเลสเบี้ยนต้องการแต่งงานกับคนที่ตัวเองรัก แม้ว่าถูกห้ามโดยกฎหมายก็ตาม เลสเบี้ยนจะอยู่แบบกระจัดกระจายหลายกลุ่ม สามารถพบได้ในทุกอาชีพ ทุกศาสนา ทุกสีผิว บางคนก็แต่งงานแล้วมีลูกแล้ว และใช้ชีวิตที่ไม่แตกต่างจากคนส่วนใหญ่และคนส่วนใหญ่ก็ยอมรับ เลสเบี้ยนจะให้ความสำคัญเรื่องของความซื่อสัตย์ที่มีมากกว่าความผูกมัดของกันและกัน

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิง เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากคู่หญิงรักหญิง จำนวน 6 คู่ โดยวิธีการแนะนำของคนรู้จัก ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า โดยนัดสัมภาษณ์อีกครั้งด้วยคำถามเดิมเพื่อตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักเพศเดียวกันโดยนำเสนอด้วยการบรรยายเชิงพรรณนา มีระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 – เดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ภูมิหลังครอบครัวเดิม และวิถีชีวิตตลอดจนแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิง สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยด้านข้อมูลส่วนบุคคลในครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดมีอายุตั้งแต่ 24-35 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาพุทธ มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดแล้วเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพมหานครพักอาศัยอยู่อะพาร์ตเมนต์ มีระยะเวลาในการคบหาและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันตั้งแต่ 1-5 ปี

ส่วนผลการวิจัยด้านภูมิหลังครอบครัวเดิมในครั้งนี้พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่บิดามารดาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ซึ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูภายในครอบครัวที่มีทั้งแบบเข้มงวด กฎระเบียบเคร่งครัด มีการปกครองแบบเผด็จการ และแบบปล่อยอิสระ ชอบตามใจ ไม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันหรือมีรสนิยมทางเพศเป็นแบบหญิงรักหญิง ตลอดจนการขาดความอบอุ่นภายในครอบครัวที่มีสาเหตุมาจากการสูญเสียบิดาหรือมารดาหรือสูญเสียบุพการีในเวลาเดียวกันตั้งแต่เด็กก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางเพศ เนื่องจาก

ครอบครัวเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด เด็กจึงแสวงหาความรักจากหญิงอื่นเพื่อทดแทนความรู้สึกที่ไม่เคยได้รับจากบิดาหรือมารดา เปรียบเสมือนมีคนคอยดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

ตลอดจนผลการวิจัยด้านวิถีชีวิตและแบบแผนการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิงในครั้งนี้นพบว่า คู่หญิงรักหญิงจะเริ่มชอบและสนใจเพศหญิงด้วยกันจากความรู้สึกของตัวเอง และประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยผิดหวังเรื่องความรักจากเพศชายจึงเปลี่ยนมาใช้ชีวิตกับผู้หญิง มีสาเหตุมาจากการรับรู้จากประสบการณ์ส่วนตัวและบุคคลรอบข้าง เคยผิดหวังเรื่องความรักจากผู้ชาย เคยถูกเพื่อนผู้ชายข่มขืน ขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว ไม่อยากรับบทบาทความเป็นภรรยาและแม่บ้าน ตลอดจนเป็นความชอบส่วนบุคคล ปัจจุบันผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่นิยมหาคู่รักผ่านการสนทนาทางอินเทอร์เน็ต มีการพูดคุยเกี่ยวพาราสิกกันเชิงชู้สาวเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ถ้าพึงพอใจกับผู้หญิงคนไหนจะตกลงคบหากันในฐานะคู่รัก เมื่อคู่หญิงรักหญิงมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งทางเพศกับคู่ของตนจะแบ่งบทบาทชัดเจนว่าฝ่ายใดเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายใดเป็นฝ่ายรับ เรียก วันเวย์ (One-way) คือเป็นฝ่ายรุกหรือฝ่ายรับอย่างเดียว แต่บางคู่อาจสลับผลัดเปลี่ยนบทบาททางเพศของตนตามความพอใจ เรียกว่า ทูเวย์ (Two-way) คือเป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ นอกจากนี้ทุกครอบครัวยังยอมรับการใช้ชีวิตคู่ของหญิงรักหญิงในปัจจุบันมากขึ้น ส่วนมุมมองของสังคมไม่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคู่หญิงรักหญิง มีการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวในลักษณะผัวเดียวเมียเดียวโดยไม่นำเงื่อนไขของสังคมมากำหนดชีวิตคู่ของตน มีการวางแผนชีวิตเหมือนคู่และต้องการสร้างฐานะครอบครัวเพื่อความมั่นคงในชีวิตเหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ซึ่งคู่หญิงรักหญิงยังต้องการให้กฎหมายอนุญาตให้คนรักเพศเดียวกันสามารถจดทะเบียนสมรสกันได้เพื่อสิทธิและประโยชน์ต่าง ๆ ของคู่สมรส

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัย

1. ปัจจุบันคู่หญิงรักหญิงเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ได้รับการศึกษา มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง สามารถดูแลตัวเองช่วยเหลือจนเจือครอบครัวได้เหมือนคู่รักต่างเพศทั่วไป ดังนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องควรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ โดยลดอคติจากกรอบรักต่างเพศที่มองการรักใคร่ชอบพหรือมีเพศสัมพันธ์กับคนเพศเดียวกันว่าเป็น “สิ่งผิดปกติ” หรือ “เบี่ยงเบนทางเพศ” โดยเชื่อมโยงว่าพฤติกรรมของหญิงรักหญิงนี้ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง หรือมีความผิดปกติเหมือนกับการวินิจฉัยของแพทย์ในอดีต
2. สถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญในการอบรมสั่งสอนและให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากการใช้ชีวิตของคู่หญิงรักหญิงเป็นการออกจากกรอบและบรรทัดฐานที่สังคมกำหนด เป็นพัฒนาการทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคมอย่างไม่หยุดนิ่งซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้น
3. ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางเพศ เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่ใกล้ชิดกับบุคคลมากที่สุด ดังนั้นบิดามารดาและผู้ปกครองจึงควรดูแลบุตรด้วยความรักความเข้าใจ ให้การอบรมสั่งสอนและดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดเพื่อให้บุตรหลานเกิดความอบอุ่นพร้อมจะเป็นที่พึงพอใจและความคิดจนไม่ต้องแสวงหาจากที่ใดรวมทั้งควรจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมในสังคม
4. สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวและเผยแพร่ผลงานของคู่หญิงรักหญิงในทางสร้างสรรค์ เพื่อลดอคติจากภาพลักษณ์ในการนำเสนอข่าวที่เหมารวมว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรุนแรง ไม่จริงจังยั่งยืน และต้องเผชิญกับความยากลำบากเนื่องจากไม่สามารถมีบุตรได้ดูแลยามแก่เฒ่า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่หญิงรักหญิงได้มีพื้นที่ในการแสดงตัวตนและเปิดเผยเรื่องราวประสบการณ์ชีวิตให้สาธารณะได้รับทราบเพื่อการยอมรับในสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาคู่หญิงที่อยู่ด้วยกันตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เพื่อให้ทราบปัจจัยที่ทำให้ใช้ชีวิตคู่ยืนยาวถึง 5 ปี
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นของบิดามารดาและผู้ปกครองต่อพฤติกรรมของคู่หญิงรักหญิงต่อการใช้ชีวิตคู่ในปัจจุบันเพื่อศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมความรักเพศเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ธารวรรณ. (2555). *รัฐไทยกับชีวิตคู่แบบเพศวิถีนอกขนบ*. สืบค้นจาก http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/ConferenceVIII/ShowAbstract.php?article_id=7
- จิตติมา ภาณุเตชะ. (2551). “11 ปี แห่งความเคลื่อนไหวของความหลากหลายทางเพศ (2540-2550).” ใน *กุลภาวจนสาระ, (บรรณาธิการ). “เรื่องเพศแบบไหนในห้องสมุดและในข่าว.”* กรุงเทพฯ: แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ มูลนิธิสร้างสุขภาวะ (สคส.), 92-98, อ้างใน กฤตยา อาชวนิจกุล. (2554). “เพศวิถีที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย.” ใน *สุรีย์พร พันพื้ง และมาลี สันภูวรรณ, (บรรณาธิการ). ประชากรและสังคม 2554 จุดเปลี่ยนประชากรจุดเปลี่ยนสังคมไทย.* นครปฐม: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จิรภัทร วงศ์อ้าย. (2550). *กระบวนการพัฒนาเอกลักษณ์ของหญิงรักร่วมเพศ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. การบริหารนอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จุดประกาย. (2548). *วาทกรรมหญิงรักหญิง*. สืบค้นจาก www.bangkokbiznews.com
- นภาพร หะวานนท์ และธีรวัลย์ วรรณโทัย. (2554). “เพศวิถีกับการเป็นตัวบุคคล.” ใน *นภาพร หะวานนท์ และคณะ, (บรรณาธิการ). การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอเอ็นที ออฟฟิศ เอ็กเพรส จำกัด.
- นภาพร หะวานนท์. (2554). “เพศวิถีกับการเป็นตัวบุคคล.” ใน *นภาพร หะวานนท์ และคณะ, (บรรณาธิการ). การสร้างความฉลาดรู้เรื่องเพศในวัฒนธรรมบริโภค.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอเอ็นที ออฟฟิศ เอ็กเพรส จำกัด.
- นฤพนธ์ ตัววิเศษ. (2555). *แนวคิดทฤษฎีเรื่องความหลากหลายทางเพศ*. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2556, จาก www.sac.or.th/main/uploads/article/Sexual-diversity.pdf
- นัยน์พร จงสมจิตต์. (2550). *ตัวละครรักร่วมเพศหญิงในนวนิยายไทย*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ปณณิกา จันทรปรณิก. (2550). *การสื่อสารเพื่อการเปิดเผยตนเองของกลุ่มหญิงรักหญิง*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2544). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนี นพเกตุ. (2542). *มนุษย์: จิตวิทยาทางเพศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพริก.
- วันทนี วาสิกะสิน และคณะ. (2546). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิลาสินี พิพิธกุล. (2547). “สามเพศสี่รัและสี่เพศวิถี: การปรับเปลี่ยนใหม่ของวาทกรรมเพศสภาพและเพศวิถีในยุคสังคมไทยร่วมสมัย.” ใน *กาญจนา แก้วเทพ และพริศรา แซ่ก้วย, (บรรณาธิการ). เพศวิถี: วันวาน วันนี้ และวันพรุ่งนี้จะไม่เหมือนเดิม.* เชียงใหม่: อมรินทร์พริ้นติ้งพับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

- สิริรัตน์ แอดสกุล. (2553). *สถาบันครอบครัว: พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริลักษณ์ อังกูรพิริยะ. (2553). *ผลกระทบที่หญิงรักร่วมเพศได้รับจากการเปิดเผยตัวตนในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาณี ยাত্রา. (2548). *การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของกลุ่มหญิงรักหญิงผ่านสื่อเว็บไซต์ในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมาลี โตกทอง. (2549). *การให้ความหมายและการต่อรองในชีวิตคู่ของหญิงรักหญิง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาสตรีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาลี สวยสอาด. (2552). *เพศศึกษาและอนามัยครอบครัว*. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุวิทนา อารีพรรค. (2550). *เรียนรู้เรื่องเพศกับคุณหมอ (ภาค 2)*. กรุงเทพฯ: บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด.
- อรุณี สุทธิชัยนิมิต. (2551). *ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับการเปิดเผยสถานภาพของหญิงรักเพศเดียวกันในวัยผู้ใหญ่ ตอนต้นต่อครอบครัว*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.